

# Doniyor kitobi — O‘ttiz sakkizinchi qism

*Javohirlarning ochilishi: Uilyam Millerning bashoratli tushi va haqiqatning tiklanishi*

Jeff Pippenger

2024-01-02

Millerning tushida unga ko‘rinmas bir qo‘l tomonidan bir quticha yuborildi. Tushida unga qutichaning o‘lchamlari “olti kvadrat” va “o‘n dyuym” ekanligi anglatildi. O‘nni oltining kvadratiga ko‘paytirganda uch yuz oltmish hosil bo‘ladi, bu esa bashoratli yildagi kunlarni ifodalaydi. Millerga o‘zi e‘lon qilishi lozim bo‘lgan xabarni o‘z ichiga olgan bir quticha berildi, va u e‘lon qilishi lozim bo‘lgan xabar Muqaddas Kitob bashoratidagi bir kun bir yilni ifodalaydi, degan tamoyilga asoslangan edi. Quticha Muqaddas Kitob edi, va Miller uchun Muqaddas Kitob Muqaddas Kitob bashoratidagi “bir kun — bir yil” tamoyili mezonida ko‘rilishi kerak edi.

“Xudoning Kalomi bilan bog‘liq holda, qimmatbaho sandiqni ochadigan bir kalit bor; bu bizning mamnuniyatimiz va quvonchimiz uchundir. Men nurning har bir shu‘lasi uchun minnatdorman. Kelajakda hozir biz uchun juda sirli bo‘lgan tajribalar izohlanadi. Ba‘zi tajribalarni esa bu foniylar vujud boqiylikni kiyguncha hech qachon to‘liq anglamasligimiz mumkin.” Manuscript Releases, 17-jild, 261.

Millerning tushidagi tobutga bir “kalit” birlashtirilgan edi; u Miller yo‘naltirilgan tarzda qo‘llashga undalgan metodologiyani ifodalay edi.

“Uchinchi farishtaning xabarini e‘lon qilish bilan mashg‘ul bo‘lganlar Muqaddas Yozuvlarni Ota Miller qabul qilgan ayni reja asosida tadqiq etmoqdalar. “Views of the Prophecies and Prophetic Chronology” nomli kichik kitobda Ota Miller Muqaddas Kitobni o‘rganish va talqin qilish uchun quyidagi sodda, ammo aqlga muvofiq va muhim qoidalarni keltiradi:—

“[Birinchidan beshinchigacha bo‘lgan qoidalar keltirilgan.]”

“Yuqorida keltirilganlar ushbu qoidalarining bir qismidir; va Muqaddas Kitobni o‘rganishimizda barchamiz bayon etilgan tamoyillarga quloq tutib ish ko‘rsak, yaxshi qilgan bo‘lamiz.” Review and Herald, November 25, 1884.

Miller sandiqchani ochganda, u “har xil tur va o‘lchamdagi javohirlar, olmoslar, qimmatbaho toshlar hamda har bir o‘lcham va qiymatdagi oltin va kumush tangalarni, sandiqcha ichida o‘z-o‘z joylarida go‘zal tarzda terib qo‘yilgan holda; va shu tarzda joylashtirilganlari bois, ular faqat quyoshnikigagina tenglashtirish mumkin bo‘lgan bir nur va ulug‘vorlikni aks ettiray edi”, deb topdi. Miller adventizmning asosiy haqiqatlarini tashkil etuvchi haqiqatlar javohirlarini kashf etdi. U topgan haqiqatlar mukammal tartibda “joylashtirilgan” edi va quyoshning nurini aks ettiray edi.

So‘ngra Miller haqiqatlarni “o‘rta stol ustiga” qo‘ydi va barchani “kelib ko‘rishga” chaqirdi. “Kelib ko‘r”, — bu Vahiy kitobidagi muhrlarning ochilishidan olingan timsoldir, va Miller 1798 yilda muhrdan yechilgan Doniyor xabarini tushunadigan donolarni ifodalaydi. Miller stol ustiga

qo'yg'an haqiqatlar Yahudo qabilasining Arsloni tomonidan muhrdan yechilgan Doniyor kitobining muhrdan yechilgan haqiqatlari edi va ular muhrdan yechilgan paytda tirik bo'lgan avlodni sinash uchun berilgan edi. Shu sababli, Vahiyning dastlabki to'rt muhriga bog'liq bo'lgan to'rt maxluq va Miller o'sha avlodni "kelib ko'rishga" chorladilar.

Va men Qo‘zi muhrlardan birini ochganida ko‘rdim va momaqaldiroqning ovozidek bir tovushni eshitdim; to‘rt maxluqdan biri: “Kel va ko‘r”, dedi. Va men ko‘rdim, va mana, oq ot; uning ustida o‘tirgan kishining qo‘lida yoy bor edi; unga toj berildi va u g‘olib chiqib, yana g‘alaba qilish uchun yo‘lga tushdi. U ikkinchi muhrni ochganida, men ikkinchi maxluqning: “Kel va ko‘r”, deganini eshitdim. Shunda boshqa bir ot chiqdi, u qizil edi; uning ustida o‘tirganga yerdan tinchlikni olish va odamlarni bir-birini o‘ldirishga qo‘yib berish qudrati berildi; va unga katta bir qilich berildi. U uchinchi muhrni ochganida, men uchinchi maxluqning: “Kel va ko‘r”, deganini eshitdim. Va men qaradim, va mana, qora ot; uning ustida o‘tirgan kishining qo‘lida tarozi bor edi. Va men to‘rt maxluqning o‘rtasidan bir ovozning shunday deganini eshitdim: “Bir dinorga bir o‘lchov bug‘doy, va bir dinorga uch o‘lchov arpa; zaytun moyi bilan sharobga esa zarar yetkazma”. U to‘rtinchi muhrni ochganida, men to‘rtinchi maxluqning ovozini: “Kel va ko‘r”, deganini eshitdim. Va men qaradim, va mana, rangpar ot; uning ustida o‘tirganning nomi O‘lim edi, va Do‘zax unga ergashib kelardi. Va ularga yerning to‘rtidan bir qismi ustidan qilich bilan, ochlik bilan, o‘lim bilan va yer yuzidagi yirtqich hayvonlar bilan o‘ldirish uchun hokimiyat berildi. Vahiy 6:1–8.

Vahiy kitobida yetti muhr bilan muhrlangan kitobni ochgan zot Yahudo qabilasining Arsloni sifatida ifodalangan Masih edi; stol ustiga Miller qo‘ygan javohirlarni ochgan ham Yahudo qabilasining Arsloni edi, va so‘ng barchani: “kelib ko‘ringlar”, deb e‘lon qildi.

U kashf etgan haqiqatlar 1843-yildagi kashshof jadvalda aniq va ravshan tarzda tasvirlangan bo‘lib, Opa Uayt bu jadval Rabbimizning qo‘li tomonidan yo‘naltirilganini aytgan; bu esa Millerga gavharlarga to‘la sandiqchani keltirgan o‘sha ko‘rinmas qo‘lning o‘zi edi. 1842-yilda tayyorlangan uch yuzta jadval Habakkukning vahiy yozilsin va u jadvallar ustida ravshan qilib bayon etilsin, degan amrining bajo bo‘lishi edi. Millerning xonasining markazidagi stoli 1842 va 1843-yillarda Milleriy xabarchilar dunyoga olib chiqqan uch yuzta jadvalni ifodalar edi. O‘sha jadval 1850-yildagi kashshof jadval bilan birga Habakkuk kitobining ikkinchi bobidagi “jadvallar” edi.

“Ikkinchi Kelish ma’ruzachilari va nashrlarining, ‘asl imon’ ustida turgan paytdagi birlashgan guvohligi shundan iborat ediki, jadvalning nashr etilishi Habakkuk 2:2, 3 ning amalga oshishi edi. Agar jadval bashorat mavzusi bo‘lgan bo‘lsa (va buni inkor etuvchilar asl imonni tark etadilar), unda bundan 2300 kunni hisoblash uchun miloddan avvalgi 457 yil boshlanish yili bo‘lgani kelib chiqadi. 1843 yilning birinchi bo‘lib e’lon qilingan vaqt bo‘lishi zarur edi, toki ‘vahiy’ ‘kechiksa’, ya’ni bir kechikish vaqti bo‘lsin; o’sha vaqtda bokiralar guruhi, ularga Yarim Tun Nidosi bilan uyg‘otilishidan sal oldin, vaqtning buyuk mavzusi borasida mudrab uxlab qolishi kerak edi.” James White, Second Advent Review and Sabbath Herald, 1-jild, 2-son.

Shundan keyin Xabaqquqning lavhasida ifodalangan xabarga javob bera boshlagan odamlar (javohirlar) dastlab ozchilik edi, ammo 1840-yil 11-avgustda bir kun — bir yil tamoyili

tasdiqlangach, odamlar “olomonga aylandi.”

“Belgilangan ayni vaqtda Turkiya o‘z elchilari orqali Yevropaning ittifoqchi davlatlari himoyasini qabul qildi va shu tariqa o‘zini xristian xalqlar nazorati ostiga qo‘ydi. Bu voqea bashoratni aynan bajo keltirdi. Bu ma’lum bo‘lgach, ko‘plar Miller va uning safdoshlari qabul qilgan bashoratlarni talqin etish tamoyillarining to‘g‘riligiga ishonidilar, va advent harakatiga ajoyib bir turtki berildi. Ilmli va martabali kishilar Millerga qo‘shilib, ham uning qarashlarini va’z qilishda, ham nashr etishda ishtirok etdilar, va 1840 yildan 1844 yilgacha bu ish tez sur‘at bilan kengaydi.” The Great Controversy, 334, 335.

Shundan so‘ng olomon javohirlarni bezovta qila boshladi. Ana shu nuqtada Miller javohirlarning sochilishini aniqlab ko‘rsatadi. “Sochmoq” so‘zi Levilar kitobining yigirma oltinchi bobidagi “yetti marta”ning asosiy timsollaridan biridir, va Miller o‘z tushini bayon etishda “sochmoq” so‘zining biror shaklini o‘n marta qo‘llaydi. “O‘n” sinovning timsolidir va Millerning “sochilgan” javohirlarining timsoliy ma’nosini to‘g‘ri anglashni, dunyoning oxiri yetib kelganlar uchun, bashoratli bir sinov sifatida belgilaydi.

“Yetti vaqt” marvaridining rad etilishi Laodikiya Adventizmi tomonidan chetga surib qo‘yilgan birinchi marvarid bo‘ldi, chunki ular 1863-yilda Ilyos (Miller) tomonidan taqdim etilgan Musoning “sochilish” sinovidan o‘ta olmadilar. O‘sha vaqtdan boshlab marvaridlar tobora ko‘proq sochilib ketishi, qalbakilari bilan aralashib ketishi va oxir-oqibat butunlay berkitib qo‘yilishi kerak edi. Qimmatbaho marvaridlarning berkitib qo‘yilishi oxir-oqibat sandiqning (Muqaddas Kitobning) yo‘q qilinishigacha yetib borardi.

Millerning tushida Miller tomonidan qo‘llangan “tarqatmoq” so‘zi ishlatilgan dastlabki “yetti marta” bilan u bu so‘zni qo‘llagan oxirgi uch marta o‘rtasida aniq bir farq bor. U “tarqatmoq” so‘zini “yetti marta” tilga olganidan so‘ng, u “butunlay tushkunlikka tushdi va jur’atsizlanib qoldi, o‘tirib yig‘ladi.”

Vahiy kitobida Yahudo qabilasining Arsloni sifatida tasvirlangan Masih yetti muhr bilan muhrlangan kitobni ochish ishini boshlashidan oldin, Yuhanno yig‘ladi. Yuhanno ham, Miller ham sandiq (Xudoning Kalomi) soxta javohirlar bilan ko‘mib tashlanganini anglaganlarida yig‘ladilar.

Va men taxtda O‘tirganning o‘ng qo‘lida ichki tomoniga ham, orqa tomoniga ham yozilgan, yetti muhr bilan muhrlangan bir kitobni ko‘rdim. Va men baland ovoz bilan e‘lon qilayotgan qudratli bir farishtani ko‘rdim: “Kitobni ochishga va uning muhrlarini yechishga kim loyiqdir?” Na osmonda, na yerda, na yer ostida hech kim kitobni ochishga ham, unga qarashga ham qodir emas edi. Va men ko‘p yig‘ladim, chunki kitobni ochishga ham, uni o‘qishga ham, unga qarashga ham loyiq hech kim topilmadi. Shunda oqsoqollardan biri menga dedi: “Yig‘lama: mana, Yahudo qabilasining Arsloni, Dovudning Ildizi, kitobni ochishga va uning yetti muhrini yechishga g‘olib chiqdi”. Vahiy 5:1–5.

Miller kashf etib, dunyoga taqdim qilgan javohirlarning tobora kuchayib borgan rad etilishi Muqaddas Kitob (quticha) vayron qilingan nuqtaga yetgach, Miller yig‘ladi.

“Shundan so‘ng men ko‘rdimki, ular haqiqiy javohirlar va tangalar orasiga sanog‘iga yetib bo‘lmaydigan miqdorda qalbaki javohirlar va soxta tangalarni sohib yuborishgan edi. Men ularning tuban xatti-harakati va noshukrligidan qattiq g‘azablandim hamda buning uchun ularni koyidim va malomat qildim; ammo men qanchalik ko‘p koyisam, ular haqiqiyolari orasiga qalbaki javohirlar va soxta tangalarni shunchalik ko‘p sochardilar.”

“Shundan so‘ng, jismoniy jonimda g‘azablandim va ularni xonadan haydab chiqarish uchun jismoniy kuch ishlata boshladim; ammo men bittasini tashqariga itarayotganimda, yana uchtasi kirib kelar, o‘zlari bilan kir va qirindi va qum hamda har turli axlatni olib kirar edi; to oxir-oqibat ular barcha haqiqiy javohirlar, olmoslar va tangalarni qoplab tashladilar, shunday qilib ularning bari ko‘zdan yashirinib qoldi. Ular, shuningdek, mening sandiqchamni ham parcha-parcha qilib yirtib, uni axlat orasiga sohib yubordilar. Mening qayg‘umga ham, g‘azabimga ham biror inson e‘tibor bermayotgandek tuyuldi. Men butunlay tushkunlikka tushib, dilim ezildi, o‘tirib yig‘ladim.”

Tushining shu nuqtasiga kelib, “tarqatmoq” so‘zi “yetti marta” qo‘llangan. Oxirgi uch qo‘llanish dastlabki yettitadan farqli bo‘lib, shu tariqa yetti tarqatilish ustiga Levilar yigirma oltidagi “yetti vaqt”ning ramzi sifatida bashoratli muhr qo‘yadi. Millerning ikkinchi tushi ham, Navuxadnazarning ikkinchi tushi kabi, “yetti vaqt”ni ramziy tarzda aniqlab beradi.

Vahiy kitobining beshinchi bobida Yuhanno bilan bo‘lgani kabi, Miller yig‘laganida, kir cho‘tkasini ushlagan odam (Yahudo qabilasining Arsloni) so‘ng “eshikni ochdi” va xonaga kirdi. Hech bir odam ocholmaydigan, yetti muhr bilan muhrlangan kitobni ushlab turgan Otaning tasviriy manzarasi va bu hol Yuhannoning yig‘lashiga sabab bo‘lgani to‘rtinchi bobning birinchi oyatida boshlangan edi.

Shundan keyin men qaradim, va mana, osmonda bir eshik ochilgan edi; va men eshitgan birinchi ovoz men bilan gaplashayotgan karnayning ovozi edi; u shunday dedi: Bu yerga ko‘taril, va Men senga bundan keyin yuz berishi kerak bo‘lgan narsalarni ko‘rsataman. Vahiy 4:1.

Miller yig‘ladi va ochilgan bir eshikni ko‘rdi. “Men shu tariqa o‘zimning ulkan yo‘qotishim va javobgarligim uchun yig‘lab, aza tutib turganimda, Xudoni esladim va U menga yordam yuborishini chin dildan so‘radim. Darhol eshik ochildi va bir kishi xonaga kirdi; shunda odamlarning barchasi undan chiqib ketdi; u esa, qo‘lida chang artadigan cho‘tkasi bilan, derazalarni ochdi va xonadagi chang-u axlatni supurib tozalay boshladi.” Yahudo qabilasining Arsloni va qo‘lida chang cho‘tkasi bo‘lgan kishi, Yuhanno va Miller yig‘lagan paytda, bir eshikning ochilishida yetib keldilar. Eshikning ochilishi dispensatsion o‘zgarishning ramzidir.

Miller bilan birga u yig‘ladi va bir eshik ochildi, biroq u ibodat ham qildi. “Men butunlay tushkunlikka tushib, yuragim ezildi, o‘tirib yig‘ladim. Men shu tariqa buyuk yo‘qotishim va zimmasimdagi javobgarlik uchun yig‘lab, motam tutib o‘tirganimda, Xudoni esladim va U menga yordam yuborishini astoydil so‘rab ibodat qildim. Darhol eshik ochildi va xonaga bir kishi kirdi; shunda odamlarning hammasi undan chiqib ketdi; u esa qo‘lida chang artadigan cho‘tkasi tutgan holda derazalarni ochdi va xonadagi chang hamda axlatni supurib-tozalay boshladi.”

Oxirgi kunlar tarixida yo‘l-ko‘rsatkich bo‘lgan ibodat — bu ikkinchi bobda Doniyor va uch nafar sodiq kishilar tomonidan, shuningdek to‘qqizinchi bobda Doniyor tomonidan ko‘rsatib berilgan ibodatdir. Bu “yetti karra”ning Levilar yigirma olti ibodati bo‘lib, Vahiy o‘n birdagi ikki guvoh o‘zlari tarqatib yuborilganini anglaganlarida aynan shu ibodatni qilishlari kerak. Ikki guvoh to‘qqizinchi bobda Doniyor qilgan ishni takrorlashlari kerak, ya‘ni u Musoning la‘nati amalga oshgan holda o‘zining “tarqatib yuborilganini” anglagan paytda qilgan ishni. Ikki guvoh Miller o‘z tushida gavharlari “yetti karra” tarqatib yuborilgan nuqtaga yetganida tasvirlagan narsani takrorlashlari kerak.

O‘sha ibodat belgilanganida, bir eshik ochiladi, axlat supuruvchi kishi keladi, va xona bo‘sh bo‘ladi. Fosiqlar to‘dasi ketgan edi, va yangi bir taqsimot davri kelgan edi. So‘ng qo‘lida sovurguvchi kuragi bo‘lgan Yahudo qabilasining Sheri “derazalarni ochdi va xonadan kir hamda chiqindilarni supurib tashlay boshladi”; va “u kir hamda chiqindilarni, soxta javohirlar va qalbaki tangalarni supurib tashlar ekan, ularning hammasi bulut kabi ko‘tarilib, derazadan tashqariga chiqib ketdi, va shamol ularni olib ketdi.”

Ochiq derazalar ham bir ajralishni bildiradi, chunki axlat derazadan tashqariga chiqarilar ekan, oxirgi kunlarning “ruhoniylari”ga qaratilgan Malakiyodagi amrni bajo keltirganlar shunday qilgan bo‘ladilar: “Barcha ushrlarni omborxonaga keltiringlar, toki Mening uyimda oziq-ovqat bo‘lsin; va endi shu bilan Meni sinab ko‘ringlar, deydi Sarvari Olam, agar Men sizlar uchun osmonning derazalarini ochib, sizlarga sig‘dirib bo‘lmaydigan darajada baraka yog‘dirmasam.” Ochiq eshik va ochiq derazalar yovuz ruhoniylar olib tashlanib, solih ruhoniylar barakalanayotgan vaqtda amalga oshadigan dispansatsiyadagi o‘zgarishni ifodalaydi.

Chang cho‘tka ko‘targan kishi o‘z polini tozalashni boshlaganida, Miller bir lahzaga ko‘zlarini yumadi. “Shovqin-suron ichida men bir lahzaga ko‘zlarimni yumdim; ularni ochganimda, barcha axlat yo‘q bo‘lib ketgan edi. Qimmatbaho javohirlar, olmoslar, oltin va kumush tangalar xonaning hamma yeriga mo‘l-ko‘l sochilib yotar edi.” Shundan so‘ng qimmatli bilan razil narsa to‘liq ajratildi.

Shundan so‘ng kattaroq quti stol ustiga qo‘yildi va sochilib yotgan javohirlar uning ichiga tashlandi. “So‘ng u stol ustiga avvalgisidan ancha kattaroq va go‘zalroq bir quti qo‘ydi, va javohirlarni, olmoslarni, tangalarni hovuchlab yig‘ib, qutining ichiga tashladi; hatto ayrim olmoslar igna uchidan ham kattaroq bo‘lmasa-da, birortasi ham qolmadi.” Shundan keyin Millerning asosiy haqiqatlari nafaqat Muqaddas Kitob bilan, balki Bashorat Ruhi bilan ham birlashtirildi va bu haqiqatlar avvalgidagidan ham go‘zalroq va yorqinroq bo‘ldi.

Ulai daryosi haqidagi vahiyni 1798-yilda muhrdan ochilgan xabar nuqtai nazaridan baholar ekanmiz, shuni anglash kerakki, o‘sha haqiqatlarning ayrimlari Millerga berilgan doira bilan cheklangan edi. Shuningdek, shuni ham kutish lozimki, shu bois bu haqiqatlarning ba‘zilari, garchi ulardan ayrimlari kichik yoki ikkinchi darajali bo‘lib ko‘rinsa ham, yanada ulug‘roq va go‘zalroq bo‘ladi.

Haqiqatlar tiklangach, ular kattaroq sandiqqa solinadi; shundan so‘ng da‘vat yana bir bor yangraydi — endi Miller tomonidan emas, balki Masih tomonidan, (“kir cho‘tka tutgan kishi”

bo‘lgan, Yahudo qabilasining Arsloni bo‘lgan Zot tomonidan): “kel va ko‘r.” Bu endigina bir muhrdan ochish sodir bo‘lganini ko‘rsatadi, va yakuniy muhrdan ochish — inoyat muddati yopilishidan sal oldin, yoki Oqsoch opa ta‘riflaganidek, kir cho‘tka tutgan kishi kirgan paytda sodir bo‘ladigan Iso Masihning Vahiyidir.

“Men qutining ichiga qaradim, ammo ko‘rgan manzara ko‘zlarimni qamashtirdi. Ular avvalgi ulug‘vorligidan o‘n karra ko‘proq porlar edi. Men ularni changga sohib yuborib, oyoqlari bilan bosib toptagan o‘sha yovuz kishilarning oyoqlari ostida qumda ishqalab tozalangandek bo‘lgan, deb o‘yladim. Ular qutining ichida go‘zal tartib bilan, har biri o‘z o‘rnida joylashtirilgan edi; ularni ichiga tashlagan odamning qilgan ishidan hech qanday zohiriy alomat yo‘q edi. Men quvonchdan qichqirib yubordim, va shu qichqiriq meni uyg‘otdi.” Ilk Yozuvlar, 83.

Kechikish vaqti va birinchi ko‘ngil qolishi 2020-yil 18-iyulda yuz berdi, va 2023-yil iyulidan beri Yahudo qabilasining Arsloni Iso Masihning Vahiy kitobi xabarining muhrlarini ochib kelmoqda. Bu muhrlarning ochilishi Doniyor kitobini ham o‘z ichiga oladi, va biz keyingi maqolada Millerning tushini ko‘rib chiqishni yakunlaymiz.

Chang cho‘tka bilan ishlovchi odamning ishi “dono ruhoniylar” bilan hamkorlikda amalga oshiriladi; va Vahiy kitobining o‘n birinchi bobidagi ikki guvoh bo‘lgan hamda Hizqiyol kitobining o‘ttiz yettinchi bobidagi tiriltirilgan quruq suyaklar bo‘lgan o‘sha “ruhoniylar”ning ishi ham Xudoning Kalomidagi boshqa satrlar orqali ifodalanadi. Uilyam Millerning ikkinchi tushi haqida aniqlaganlarimizga ikkinchi guvohlar sifatida o‘sha satrlarning ayrimlaridan foydalanamiz.

“Muqaddas Yozuvlar bizning manfaatimiz uchun berilganki, biz solihlik bo‘yicha ta‘lim olayin. Nurning qimmatli nurlari xato bulutlari bilan to‘sis qo‘yilgan, ammo Masih xato va xurofot tumanlarini tarqatib yuborishga va Otaning ulug‘vorligining porlashini bizga ochib berishga tayyordir; shunda biz ham shogirdlar aytganidek: ‘Yo‘lda U biz bilan so‘zlashib, Yozuvlarni bizga sharhlab berganida, yuragimiz ichimizda yonib ketmaganmidı?’ deymiz.” Publishing Ministry, 68.